

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

• F O R R E L I G I O N O G K U L T U R •

73. ÅRGANG

7. JANUAR 1961

A V I N N H O L D E T :
BISKOPENS NYTTÅRSHILSEN - VI HAR EN NY KIRKE - FILM
OM SKAPELSEBERETNINGEN - TRE SKJEBNER OMKRING
EN BOMBE - BLIKK PÅ TIDEN - AV ÅRETS NYE BØKER -
UTLANDET

NR
1

NESTE NUMMER UTKOMMER 21. JANUAR 1961

Vi ønsker **GODT NYTT ÅR** med tre nye gode bøker:

Peter Schindler: Den hellige lektie, en gedigen samling prekenes over kirkeårets 72 epistler som vil nå langt ut over alle konfesjonelle grenser. 317 sider stort format, kartonert kr. 43.95.

Lover Den Herre. Et utvalg av nordisk religiøs diktning fra middelalderen til våre dager ved Peter Magnus. 171 sider. Særdeles pent innbundet og illustrert. Kr. 24.—.

Blaise Pascal: Tanker om kristendommens sannhet. Et utvalg fra pater Lutz' fullstendige utgave smakfullt fremstillet i Dreyers kulturbibliotek. 271 sider. Kr. 16.50.

KATOLSK BOK- OG BLADSENTRAL

Akersv. 5, Oslo - Tlf. 42 37 43

INNBETALINGSKORT

vil bli vedlagt nr. 2 — altså neste nummer — for de abonnenter som ønsker å betale kontingenten til vår postgirokonto.

FYRINGSOLJE

brukes av

- St. Olavs kirke
- Bispegården
- St. Josephs Institutt
- Vor Frue Hosp. Nerveavd.
- St. Dominikus kirke
- Lunden Kloster
- St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem
- Sta. Katarinahjemmet
- St. Franciskus Kirke
- St. Franciskus Hosp.
- St. Pauls Kirke
- Vår Frue Kirke
- Marias Minde
- St. Franciskusøstrenes Moderhus
- Øyenklinikken
- St. Josephs Hosp., Drammen
- St. Torfinns Klinik, Hamar
- St. Elisabeth Inst.
- St. Mikael's Kirke
- St. Mikael's Prestegård
- St. Theresia kirke
- St. Franciskus Hosp.
- St. Magnus Kirke
- St. Magnus presteg.
- St. Elisabeth Hosp.
- Vår Frue Kirke
- Bispegården
- St. Olavs Kirke, Bispegården
- St. Olavs kirke
- St. Olavs Prestegård

Oslo

Arendal

Bergen

Hammerfest

Hønefoss

Lillestrøm

Tromsø

Trondheim

Tønsberg

Ved bestilling av olje:
Oslo 683466 - Service: 565690

ST. FRANCISKUS III ORDEN

har møte

fredag 13. januar kl. 19

i St. Hallvards Kirke.

FRANCISKUS-SENTRUM, BERGEN

V. Torvgt. 9.
Tlf. 30 416.

Katolsk opplysnings- og lesesentrum.

Åpent alle hverdager kl. 9.30—13, 17—21.
Lørdag kl. 9.30—13.

LITURGISK KALENDER

SØNDAG 8. JANUAR (1. s. e. Epifani): Den hellige Familie. Ep. Kol. 3, 12—17. Ev. Luk. 2, 42—52.

Mandag, tirsdag, onsdag og torsdag: Feriedager — messen fra Epifani. **Fre- dag:** Ihukommelse av Jesu dåp. **Lørdag:** Hilarius, bisk. og kirkel.

SØNDAG 15. JANUAR (2. s. e. Epifani): Ep. Rom. 12, 6—16. Ev. Johs. 2, 1—11.

Mandag: Marcellus, pave og mart. **Tirs- dag:** Antonius, abbed. **Onsdag og tors- dag:** Feriedager. **Fre- dag:** Fabian, pave, og Sebastian, mart. **Lørdag:** Agnes, jom- fru og mart.

SØNDAG 22. JANUAR (3. s. e. Epifani): Ep. Rom. 12, 16—21. Ev. Matt. 8, 1—13.

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER

OSLO KATOLSK BISPEDØMME:	Stille	Høy-
	messe	messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i>	7.00	11.00
Akersveien 5. Biskopen og prestegården	8.30	
42 52 87. Sogneprestkontoret 41 41 61	9.45 m. eng. pr.	
<i>St. Hallvards kirke,</i> Fransiskanerne,	8.30	10.30
Urtegt. 29, tlf. 68 08 68	19.00	
<i>St. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne,	8.15	11.00
Neuberggt. 15, tlf. 55 07 71	9.30	
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello,	—	8.30
Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21		
<i>Grefsen kapell,</i> Gladsvei 23, tlf. 212355	—	9.30
<i>Lunden kapell,</i> Trondheimsv. 309,	—	9.00
tlf. 21 25 87		
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i>	8.00	10.45
Tyholmen, tlf. 2209		
BERGEN: <i>St. Pauls kirke,</i>	8.00	10.30
Christiesgt. 16, tlf. 15410	9.00	
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien	—	9.30
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i>	8.30	10.30
Cappelensgt. 1, tlf. 83 20 19		
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i>	8.30	10.45
Kongensgt. 9, tlf. 1438		
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i>	8.00	10.45
Kristian V.s pl. 1, tlf. 1168		
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i>	8.30	11.00
Torvgaten 113, tlf. 23751		
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i>	8.30	11.00
Haraldsgt. 21, tlf. 3195		
HØNEFOSS: <i>St. Theresia kirke,</i>	8.00	10.30
Vesterngt. 5, tlf. 266		
KRISTIANSAND S.: <i>St. Ansgar kirke,</i>	8.00	10.30
Kirkegaten 3, tlf. 24225		
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i>	—	10.00
Weidemannsgt. 3, tlf. 51650		
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i>	8.30	11.15
Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		
MOSS: <i>St. Mikael's kapell,</i> Ryggeveien 24	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår frue kirke,</i>	7.45	10.45
Sverresgt. 26, tlf. 50793		
STABEKK: <i>Jesu Hjerter kapell,</i>	8.40	10.40
Nyveien 17, tlf. 537735		
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i>	8.00	10.30
Dronningensgt. 8, tlf. 25534		
SYLLING: <i>St. Hallvards kapell,</i>	—	—
tlf. 84 90 28 (Drammen)		
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i>		10.45
Sandefjordgt. 1, tlf. 11949		
<i>St. Olavs kapell</i>	8.00	
TRONDHEIM APOSTOLISKE VIKARIAT:		
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i>	8.30	11.00
Prinsensgt. 2a2. Biskopen og prestegården tlf. 21214	19.00	
<i>St. Elisabeth Hospitals kapell,</i>	6.15	—
Ila, tlf. 20221		
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i>	8.00	11.00
Flintegaten 5, tlf. 2779		
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i>	8.30	11.00
Parkveien 23, tlf. 1100		
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i>		11.00
Nørvesund, tlf. 3066		
DET APOSTOLISKE VIKARIAT FOR NORD-NORGE:		
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke,</i> Storgaten 94.	8.15	10.30
Biskopen og prestegården tlf. 3604		
<i>St. Elisabeth hospital,</i>	6.20	—
Mellomveien 15, tlf. 63		
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i>	8.15	10.30
Hernesveien 22, tlf. 21783		
HAMMERFEST: <i>St. Mikael's kirke,</i>	—	10.30
Strandgt., tlf. 1392	19.00	
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i>	8.00	10.30
Skolegt. 4, tlf. 1205		

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Redaksjon: Pater Hallvard Rieber-Mohn O.P., pater Erik Gunnæs O.P.
Redaksjonens adresse: Neuberggaten 15, Oslo NV.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo
Kontortid: 9—16. Mandag og lørdag 9—13. - Tlf. 42 37 43
Boligtelefoner: Redaksjonen 55 07 71.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene): Kr. 18 pr. år -
Kr. 9 pr. ½ år. Utlandet kr. 22.

Annonser: 8 dager for utg.dagen
(se nederst på omslagssiden). 24
nummer årlig. - Postgiro 159 86.

BISKOPENS NYTTÅRSHILSEN:

«HAN BLE KALT JESUS —»

Atter står vi på terskelen til et nytt år. Millioner av mennesker rekker hverandre hånden og ønsker hverandre lykke og gode kår for det kommende år. Kirken tegner, så å si, Jesu navn på vår panne og skriver det inn i vårt hjerte: «Han ble kalt Jesus,» heter det i Evangeliet som vi leser på første nyttårsdag.

Kirken stiller altså det nye året i Jesu Kristi varetekt. Han alene kan gi året en mening. Han alene kan gi oss frelse, den sanne lykke. Han alene er tidens og historiens Herre og midtpunkt, veiviser på alle skilleveier, det fyr-tårn ved livets strand som advarer mot alle de bølger og stormer som det nye året vil komme til å skylle over jorden og menneskeheten.

I det nye året vil vi sikkert komme til å se og oppleve store og betydningsfulle begivenheter som kan bli avgjørende for nasjonenes fremtid og hele verdensfreden. Ingen kan stå likegyldig overfor den alvorlige og skjebnesvangre situasjon som verden i dag befinner seg i. Allermest Kirken.

Og allikevel er det ikke det som synes å oppta Kirken. Det er ikke det den vil legge sine barn på hjertet i begynnelsen av det nye året. Kirken lar seg ikke rokke av det som opptar verdenspressen, som holder statsmenn og politikere i spenning og som fyller hele menneskeheten med angst og usikkerhet.

Kirken vil legge oss på hjertet *det som er evig gyldig*, det som blir stående når alt annet faller: de evige verdier, Gud og Guds forsyn, omsorgen for vår egen udødelige sjel. Det er det viktigste, det er det ene nødvendige, for «hva gagnar det mennesket om han vinner den hele verden, men tar skade på sin sjel» (Matt. 16, 26)? Derfor stiller Kirken det nye året i Guds varetekt, begynner det i Jesu navn og formaner oss til omvendelse og helliggjørelse.

Viktig er det at vi har for øye at Gud skrider gjennom verden og holder alle trådene i sin hånd. Viktig er det at vi møter Gud på vår vei både i våre medmennesker og i oppfyllelsen av våre kallsplikter og at vi ikke går forbi uten å se eller finne ham. Viktig er det at vi tenker på vår udødelige sjel og gir den den næring den trenger, at vi ikke lar oss beruse av denne verdens falske glans, så blendende den enn kan synes å være, så vi en dag kan bestå for den evige Gud og hans dom. Viktig er det at vi ikke lar oss dære eller dysse i søvn av alle moderne oppfinnelser og erobringer som går ut på å gi oss den størst mulige sikkerhet mot alle eventuelle angrep og

ulykker. Vi må huske at alle forholdsregler og alle forsikringer bare har verdi og er sikre, når de bygger på en evig grunn og peker frem mot evigheten.

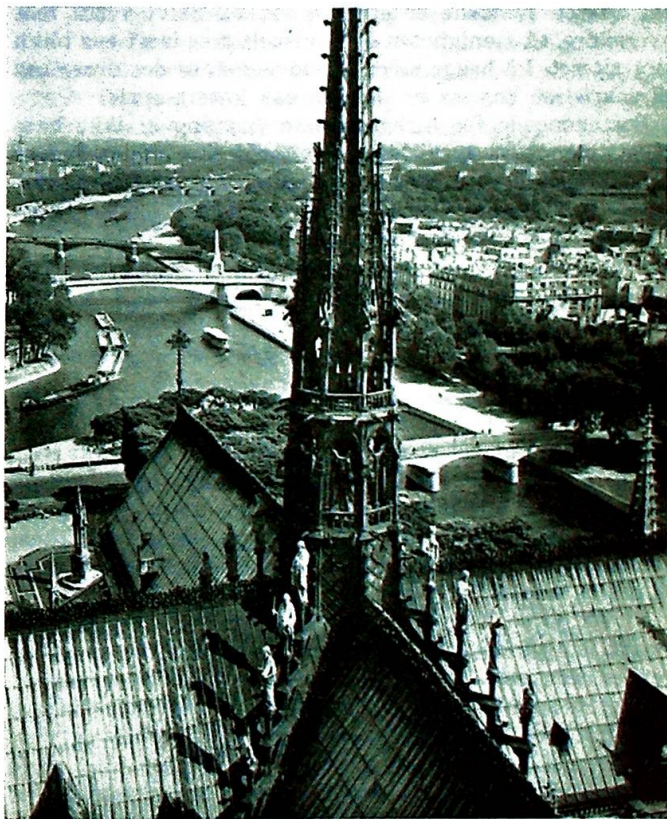
Vi moderne mennesker er blitt så kortsiktige og overfladiske. Vi taper oss i biting: *de* er blitt de viktigste for oss, det vesentlige, målet for alle våre tanker, ønsker og bestrebelse. Den store masse er så å si restløst innstilt på det jordiske liv, på den jordiske og legemlige velferd: på en innbringende stilling, en god pensjon, så de kan føre en sorgløs tilværelse med lange ferier og alle slags fornøyelser. Vi tar livsforsikringer, står i trygdekassen og vi får alderstrygd.

Alt dette er vel og bra. Men tenker vi på den viktigste av alle forsikringer, den som sikrer oss mot den evige død og fører oss ufeilbart til et evig liv hos Gud? «Denne verdens barn er klokere i sine saker enn lysets barn i sine,» sier Vår Herre (Luk. 16, 16). Hva gjør vi av Kristi ord: «Søk først Guds rike og hans rettferd og dere skal få alt annet attpå» (Matt. 6, 33)?

Å søke Guds rike, det er nettopp å bygge hele vårt liv på Gud og de evige verdier, på Guds ord og Guds bud. Det er å ha Gud for øye i all vår ferd, å gå med ham gjennom livet, gjennom hvert år han i sin nåde gir oss. Det er en livsforsikring som holder i alle livets forhold, i alle katastrofer, selv mot atombomber.

Se, høytelskede i Herren, dette er det Kirken vil legge oss på hjertet ved begynnelsen av dette nye året. Livet og tiden er gitt oss som en gave fra Gud, som en kapital som vi skal nyttiggjøre til Guds rikes fremme og vår egen evige frelse. Hvorfor har Gud sendt sin egen Sønn til verden, gitt oss sine bud, gitt oss Kirken og alle de nådemidler som Kirken skal meddele oss? Ene og alene for vår skyld så vi ufeilbart kan oppnå livets mål.

Ville vi da ikke handle som dårer dersom vi vendte det døde øret til og sa at vi ikke følte trang til å bruke disse nådemidler eller at vi ikke hadde tid til det? Det ville

Kirken — evighetens nærvær i tiden.

VI HAR EN NY

Mariakirkens atrium og klokketårn.

Det er et spennende bygg Chr. Norberg-Schulz og Franz Wozak har reist oss ute på Stabekk. Terrengets ulemper har de vendt til en raffinert fordel — aldershjemmets elementer artikulterer seg i terrasser opp mot den vesle kirken som, nettopp fordi den kroner det hele, får monumentale dimensjoner langt ut over sin faktiske størrelse. Og hele komplekset lever — en har nye og overraskende perspektiver hver gang en svinger rundt et hjørne eller åpner en dør.

Samler vi oss om kirkebygget, er det naturlig først å stige opp trappen til det intime, innebygde atrium — et rom som, bortsett fra et vakkert, smalt gløtt ut mot Stabekk-bygda — bare åpner seg mot himmelen og derfor samler sinnet. Gjennom store vakre glassvinduer ser en inn i kirkerømmet, som bærer et spisst, seil-lignende, liggende tak av en form som er noe helt nytt og originalt. Straks en kommer inn i kirken har en — bak skyvedører — et dåpskapell med døpefont og skriftestol til venstre, et Maria-kapell til høyre. En luftig vindeltrapp fører opp til orgelgalleriet.

Inne forstår en straks hva arkitektene tilsikter med den uvante tak-konstruksjonen, som løfter seg i flukt fremover mot det høye og vakre korpartiet, en fondvegg som helt dominerer rommet og samler oppmerksomheten om alteret. Benkene er stillet i vinkel, halvt vendt mot hverandre, så menigheten også visuelt trer inn i ens blikk mot alteret. På begge sider i fondveggen er der dører inn til sakristiet, som er beliggende bak korets apsis.

Bestemmende for kirkerommets virkning er ikke bare taket, men også lysvirkningene. Arkitektene har ved et sinnrikt system av loddrette spalter og fiberglass fått taket til å «sveve» i et lysfelt der dagslyset avsiles til en silkehvitt sfære av en usedvanlig fin effekt.

Arbeidet på Mariakirken ble begynt 1. desember 1959, med Kr. Stensrud & Sønn som hovedentreprenør. De har nedlagt et dyktig og solid arbeide. Kirken er reist i gul dansk mursten og pre-fabrikerte betongelementer

(gulv og tak). De sistnevnte viste seg tids- og arbeidsbesparende — her nød bygget godt av bygningsingeniør Reidar Formo's erfaringer fra byggearbeider i USA, der en ofte sparer forskalling til gulv og tak ved å bruke elementer som på kort tid kan løftes ferdige på plass ved hjelp av kran. Et gulv på 4—5 tonn vekt kan være på plass i løpet av én dag etter denne fremgangsmåten.

Det tyske fiberglasset er levert gjennom glassmester G. A. Larsen, mens de grå hellene som dekker kirkens gulv er norske — GudbrandsdalsHELLER. Alteret, som er polert sort labrador, er også norsk arbeide. Benkene gjør

Fra kirkens innvielse før jul.

være tegn på at det er en brist i vår sjel, i selve vår livsinnstilling. Alle lengter vi etter evig lykke og til allting har vi tid, til alle slags fornøyer og unyttige ting, og så skulle vi ikke ha tid til å leve og føle med Kirken, arbeide, lide og stride med den, forat Guds rike må komme til oss og alle mennesker?

Vi vet jo at å leve med Kirken det er å føle seg som aktivt lem på den og å betrakte dens oppgaver og anliggender som sine egne, å fordype seg med den i frelsens mysterier som hvert år på nytt blir gjort levende for oss, å gå inn med liv og sjel for virkeliggjørelsen av de særlige formål som opptar Kirken. Vår hellige Far, pave Johannes XXIII, sa på sin 79-årsdag, 25. november, at det som for tiden ligger ham mest på hjertet er «fred og forståelse blant alle folkeslag og enighet blant alle

kristne». Skulle vi da ikke ha tid til hver dag å be en liten bønn og bringe et lite offer i denne mening? For oss selv ville det være en påminnelse om å leve vårt liv med Gud og med Kirken.

Høytelskede i Herren. En gang vil Gud kreve tilbake den tid han har gitt oss, år for år, dag for dag, time for time. Dersom vi da ikke har hatt tid for Gud og de evige verdier, vil vi stå for ham med tomme hender. Og vi kan ikke da unnskyld oss med at vi ikke hadde tid. Den som har kjærlighet til Gud og nesten, har også tid til å gi hver time og hvert minutt av sitt arbeid og sin fritid en mening og et mål, en blivende verdi. Og det er denne blivende verdi, dersom vi gir den hvert minutt av vårt liv, som vil bringe oss lykke og velsignelse i det år som kommer. Det er mitt ønske for dere alle.

KIRKE . . .

et lett og sympatisk inntrykk — det er lyse ekepanels plater på en sort jernkonstruksjon, levert av *Valle Sag og Høvleri*. Det er det samme firma som har levert dørene, av teak med ekefinér. Belysningen — indirekte neon takbelysning samt en serie lamper langs sideveggene — er levert av firmaet *Klaus Lefdal*. Orgel bygger *Jørgensen* og kan ventes til påske — et lite pipeorgel med fem registre.

Den kunstneriske utsmykning er også fleres verk. Døpefont, lysestaker, tabernakel, evig lampe og krusifiks er alt sammen håndlaget og hederlig hollandsk arbeide. Korsveien — i brent leire — står godt til den gule stenen og er enkel og upretensios — den stammer fra Tyskland. Minst tilpasset byggets krav er den luxemburgske madonna-statuen i Mariakapellet — den er for stor og passer også ellers dårlig inn i helheten. I det hele tatt er vi flinkere med å finne arkitekter enn kompetente veiledere når det gjelder våre kirkers utsmykning. I flere og flere bispedømmer er denne underlagt en permanent, sakkyndig komité, der også utøvende, anerkjente kunstnere kan gjøre sin smak og sin innsikt gjeldende, til glede for alle parter.

Ute i atrium står det ukonvensjonelle klokketårnet — vel inspirert av Le Corbusier's i Ronchamp. Klokken er en gave fra biskop Mangers, og bærer innskriften:

MARIA EST NOMEN MIHI
ET CUM EA MAGNIFICO DOMINUM

(Maria er mitt navn, og med henne lovsynger jeg Herren), samt tidsangivelsen. Den er levert av det kjente klokkestøperi *Olsen-Nauen* i Tønsberg og veier 140 kilo.

Fra sakristiet kan en gå ned i det store, lyse foreningslokalet under kirken, som selvfølgelig også har direkte inngang utenfra. Det er et vakkert rom, med rommelig scene, en glassvegg ut mot en liten loggia, samt tilliggende rom som kjøkken, garderobe og WC.

Kirken og foreningslokalet har tilsammen kostet ca. 600 000 kroner, og en kan ikke annet enn synes at Stabekk menighet har fått særdeles meget for sine penger. Mellom en tredjedel og en halvdel av byggesummen er en gave fra hollandske katolikker, en god del er også samlet sammen her hjemme, mens resten er skaffet til veie ved lån. Når tomten blir ryddet for skjemmende skrot og brakker og søstrenes kyndige hender får stelle med enda en hollandsk begavelse: Blomstene, vil kirken og aldershjemmet bli liggende der som noe av et valfartsted. Foreløpig kan vi bare anbefale leserne selv å ta i øyesyn et kirkebygg vi ikke har maken til, og som hverken bilder eller ord helt kan yde rettferdighet.

HRM

FRANCISKUSHJELPEN TAKKER

I *innsamlingen av klær til flyktningebarna i Trieste* ga et overveldende resultat. Fra alle kanter av bispedømmet strømmet det inn omsorgsfullt pakkede gaver — til dels meget pent brukte klær foruten mange nye ting. Det var en stor glede for initiativtagerne å kunne sende hele 36 store sekker fylt med gavepakker til Trieste, og de ønsker å si en hjertelig takk til alle som har vært med å skape glede for disse flyktningebarna.

OM SKAPELSESBERETNINGEN

«*De skal arve vinden*» — *Stanley Kramer's* storfilm over den famøse «*Ape-prosessen*» i Dayton, USA, der i tyveårene en skolelærer ble trukket for retten fordi han — i strid med staten Tennessee's lover — hadde undervist Darwin's utviklingslære i gymnasiet, er meget underholdende. Skildringen av det primitive og intolerante småbymiljøet i sydstatene, der en fanatisk bokstavtro på Bibelens skapelsesberetning lager storeølger, er ikke bare uhyggelig, men også fornøyet. Den ubøyelige fundamentalistiske protestantismen sørpå — som sist gjorde seg gjeldende i hetsen mot senator Kennedy, og ellers må bære en god del av ansvaret for både Ku Klux Klan og negerhatet, blir i filmen forsvart av en ledende demokratisk politiker og presidentkandidat — et lett fordreid portrett av *William Jennings Bryan*. Den fine karakterskuespilleren *Fredric March* gir ham dimensjoner som viser oss noe mer og menneskelig enn en nokså hul og hykkelsk demagog. I den veldige rettsaken, der stridens eple: skolelæreren, helt kommer i bakgrunnen, spiller *Spencer Tracy* med et stort lune den liberale forsvarsadvokaten, som med Bibelen i hånden søker å påvise at den bokstavelige tolkningen av skapelsesberetningen ikke bare strider mot vitenskapen, men mot Bibelen selv.

«*De skal arve vinden*» er et filmet replikk-drama, og betyr ikke noe nytt hva filmkunst angår. Men den tar vesentlige religiøse og menneskelige problemer opp med adskillig sunn sans, og byr på både interessante miljøskildringer og to ypperlige skuespillerprestasjoner. Den har fått en katolsk filmpris, og det må ha moret den irske katolikken *Spencer Tracy* to spilletimer til ende å spille ut sin kritikk mot det trange bigotteri som engang gjorde Dayton, USA beryktet og berømt. I filmens siste scene, som meget klokt avrunder dette oppgjøret, velger han visdommens middelvei mellom fanatismen og kynismen. Det er en film man ser med sitt hjerte engasjert...

TRE SKJEBNER OMKRING EN BOMBE

— artikkelen som følger på de tre neste sidene — er ingen glad nyttårslesning. Men vi lever i en verden som forneker jule-evangeliets budskap om Fredsfyrsten. For femten år siden fikk menneskets lengsel etter fred en ny og uhyggelig dimensjon: Da eksploderte den første atombomben. Her er tre kristne — en japaner og to europeere — som så dette, og hvis liv og skjebne ble radikalt forandret av denne eksplosjonen. De kan lære oss å elske den fred som jule-evangeliet lover alle «mennesker av god vilje». Og de kan vise oss at denne «gode vilje», i en tidsalder som vår, kaller på en urokkelig tillit og et usvikelig mot som gjør julebudskapet — ikke til en idyll, men til et troens dødsens alvorlige eventyr.

TRE SKJEBNER OM

DR. TAKASHI NAGAI

Torsdag 9. august 1945 var en varm og klar dag over Nagasaki, men på morgensiden ble solen en tid sløret til av lette skyer. Dr. *Takashi Nagai*, en ung japansk lege, arbeidet i sitt laboratorium med å bringe orden i sine røntgen-fotos. Ved middagstid skulle hans hustru Midori komme med lunsjen til ham. Kort før gikk han bort til vinduet. Plutselig var det som om himmelen revnet i et veldig hvitt blink og en stor kule av ild dannet seg inne i blinket og reiste seg til en kilometer-høy ildsøyle for hans øyne. En hvit-grå sky falt fort ned over byen og gjorde det halvmørkt, samtidig som en het stormvind feide over hustakene og reiste ild og flammer overalt.

Dr. Nagai lå hjelpeløs under murbrokker i sitt laboratorium inntil han ble funnet. I noen timer var han blind, og blødde fra et dypt sår ved tinningen. Men så snart han var befridd og hadde fått summet seg litt gikk han i gang med å hjelpe. Det var som å forsøke å stoppe en havbølge med bare hendene. Bomben var eksplodert høyt over Nagasakis industri-forstad Urakami. Over 70 000 mennesker ble drept på stedet, eller døde kort etter. Tusener på tusener ble lemlestet. Alle som så inn i atom-blinket var blitt blinde. I sentrum av eksplosjonen var folk simpelthen pulverisert — de som bodde lenger ute var forkullet. I sammenstyrtede hus, veltede trikker og i parker der trærne var rykket opp med roten, hersket en ubeskrivelig panikk i et helvede av ild og skrik.

I to dager arbeidet dr. Nagai uten stans blant de rammede. Så gikk han hjem. I de ennå varme ruinene fant han

GROUP CAPTAIN
G. L. CHESHIRE R. A. F.

Den britiske krigsflyveren *Geoffrey Leonard Cheshire* ante ikke dr. Nagai's eksistens. Allikevel grep deres liv inn i hverandre. Han befant seg nemlig i et observasjonsfly som ledsaget den amerikanske B-29-maskinen som droppet A-bomben over Nagasaki. Egentlig var en annen by utsett, men tåkeforholdene gjorde at det ble omgjort samme morgen.

Inntil han med sine egne øyne så en A-bombe i aksjon, synes Cheshire — en av RAF's mest erfarne bomberpiloter — å ha utført sin uhyggelige jobb uten å ofre sakens moralske side en tanke. Han hadde deltatt i over hundre raider, hadde utviklet en ny, effektiv bombe-teknikk og var blitt belønnet med Englands høyeste krigsdekorasjon — *the Victoria Cross* — for sin kampånd. Med obersts grad allerede 25 år gammel var han et krigens vidunderbarn, og tre år senere ble han utpekt som britisk observatør ved eksplosjonen over Nagasaki. Den kom til å rive opp også hans liv.

Da klokken var 12.01 den 9. august satt han spent, med mørke solbriller, og ventet i sitt fly. En av hans kamerater ropte «*There it goes*», og plutselig befant han seg i et hav av splintrende lys, — det var som om flyet hadde truffet soløyet. Bak seg så han ildkulen som svidde Nagasaki svart: «Det var noe så redselsfullt, så ondt over det,» skrev han senere, «at det vil bli stående i sinnet til alle dem som så det.» Han kunne ikke i selve eksplosjonsøyeblikket vite nøyaktig hva som foregikk nede på bakken, selvom få hadde mer mulighet for å forestille seg det. Og i de få sekunders erfaring skjedde der noe med ham: Han

KRING EN BOMBE

et sort skjelett — hustruens hånd holdt ennå fast om en rosenkrans. Han begravet henne, og snekret sammen et kors til graven. Så dro han til Kobe, der hans barn var i sikkerhet. De skrek da de så den utmattede faren, med stirrende øyne og blodige bandasjer om hodet.

Han var bare én blant mange. Han var sønn av en kjent lege, og tok selv sin eksamen ved Nagasakis medisinske fakultet i 1932 — 24 år gammel. Etter militærtjeneste i Mansjuria giftet han seg i 1934 med Midori Moriyama som hørte til en av de gamle katolske familiene i Nagasaki, der katolikkene gjennom århundrers press og forfølgelse hadde holdt fast ved sin kristne tro. Selv var han ateist, men ble overbevist om kristendommens sannhet, og ble døpt to måneder før sitt bryllup. Han var røntgenspesialist, og gikk opp i sitt arbeide. Da verdenskrigen brøt ut, ble han friskrevet fra militæret: Han var for viktig på sin hospitalpost.

Atombomben satte ikke bare det avgjørende skille i hans liv. Noen dager etter Nagasaki kapitulerte Japan. Den 15. august var Dr. Nagai til messe i en provisorisk brakke-kirke som var reist ved siden av den ødelagte katedralen i Nagasaki. Av Urakamis 12 000 katolikker var der 3 500 overlevende, og de fleste av disse var møtt frem.

Kort etter ble Dr. Nagai syk av leukemi, og visste at han var dømt. Hans lange sykeleie, der han tross smerter og svinende krefter hvileløst viet seg til forkynnelsen av det fredens og nestekjærlighetens budskap han trodde på, gjorde ham til et midtpunkt i det japanske folk. Under et

årelangt dødsleie skapte han 20 bøker som fikk stor innflytelse ved sin dype og klartseende analyse av A-bomben som vår generasjons menneskelige fallitt. Han døde i 1951.

Hans skjebne tillater oss å gå ut over det uhyrlige, men upersonlige tall av døde og lemlestedede i Nagasaki og oppdage i et enkelt-menneskes erfaring hva en krigsforbrytelse egentlig er. Siste verdenskrig var et skråplan som ut fra «gjengjeldelsens» idé feide til side det meste av det som folkeretten hadde søkt å bygge opp i forholdet mellom krigførende. Vi fikk den *totale* krig. Dens forbrytelse mot de uskyldige er *ikke* begrenset til hva aksemaktene førte av skrekk og elendighet over sine fiender — fra gasskamre til terrorbombing og skyting av gisler. Hvis ordet «krigsforbrytelse» har noen mening, må det også komme til anvendelse overfor overlagt utslettelse av en hel bys befolkning — sivile, kvinner og barn — under de forferdeligste lidelser. Om en av dem som ledet toktene over Nagasaki og Hiroshima fortalte verdenspressen nylig at han aldri ble menneske mer, og endte som sinnsyk. Om en annen av dem har det vært fortalt at han har søkt et av Kirkens mest lukkede og strenge klostre.

(Dr. Nagai's og de øvriges historie er fortalt i en rekke artikler i det amerikanske katolske tidsskriftet «Jubilee», hvorfra de fleste fakta i denne artikkel er hentet.)

som et minutt før ikke ville ha unnvært denne «spennende» opplevelsen, undergikk fra nå av en radikal personlighetsforvandling: Hans tanker, handlinger og dommer om tingenes verdi her i verden ble aldri mer de samme.

Han var født i 1917 som sønn av en kjent advokat, og gjennomgikk den vanlige engelske *public-school*-utdannelsen for overklassens sønner. I Oxford gjorde han seg mer bemerket ved sin fartsgalskap i racerbiler enn ved studier, og levet glade dager i enhver henseende. Da krigen kom, gikk han inn i RAF og vant hurtig ry for sin dristighet, selveste Winston Churchill kalte ham «*the greatest bomber pilot on earth*». Han ble sjef for den skvadronen som ødela de store tyske dammene og skapte oversvømmelser i Rhin-dalen. Etter vel hundre tokter ble han kommandert ned på bakken — selv følte han seg i fin form, men hans overordnede var redd han skulle sprengte seg. Han ble sendt til Washington, og derfra var det han den 9. august kom over Nagasaki.

Cheshire var en god kamerat og godt likt — typen på en pliktoppfyllende offiser. Krigen var ikke for ham noe etisk problem, men en ubehagelig jobb som måtte gjøres, og gjøres godt.

Nagasaki satte punktum for denne tankegangen. En måned etter skrev han: «Jeg var blitt varslet om hva jeg skulle få se. Jeg hadde levd sammen med de menn som bygget bomben, jeg hadde studert dens enkelte deler, jeg hadde rørt ved den, talt om den og tenkt på den. Og allikevel var jeg ikke forberedt på hva jeg fikk se. Da Nagasaki gikk opp i flammer, følte vi ene og alene en overveldende

følelse av frykt, ikke fordi et meget stort antall japanere var drept, men fordi der var hendt noe som endret våre grunnleggende idéer om menneskelivet.» Hans liv har siden vært viet til et veldig hjelpearbeide for krigsinvalidere, der han har utrettet det utrolige. Han ble katolikk i 1948.

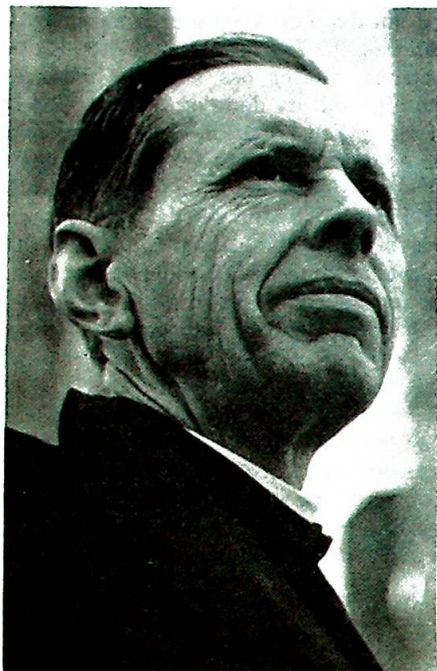
G. L. Cheshire er et slående eksempel på hvordan et menneske som har sett inn i atombombens helvete følger et instinkt som fører ham til å tjene sin neste i selvutslettende kjærlighet. Noen annen motvekt mot sin rystende erfaring kunne han ikke finne. Selv kunne han bare fortsette å leve på en menneskeverdige måte dersom han visste at den uhyrlige krigshandlingen også hadde gitt støtet til noe som tjente menneskene. I sin lille sektor søkte han å virkeliggjøre dette forsettet. I dag har han fire pleiehjem for dem som krigen lemlestet — ett for yngre uhelbredelige invalidere, ett for de mentalt forstyrrede og to mer allsidige medisinske institusjoner. Arbeidet for dem er blitt hans liv.

«Kommer det en ny krig,» skriver han et sted, «ødelegger den hver storby vi har i Vesten. Vi lever i en verden der 'styrke' er noe som måles i sprengvåpen, krigsmaskineri og dollars. De svake er fremdeles prisgitt de sterkes vilje, og vi befinner oss på veien mot en ny krig.»

Det er midt på denne veien at han bygger sine barmhjertighetens hus, som en advarsel for oss alle fra en som *vet*.

PATER HUGO LASALLE

S. J.

Tre dager før Nagasaki-katastrofen, 6. august 1945, sto den tyskfødte pater *Hugo Lasalle*, en jesuitt som hadde vært misjonær i Japan siden 1929 og helt hadde tilpasset seg japansk livsform, nettopp i et rom i annen etasje i sin prestebolig i Hiroshima, der han hadde virket de siste syv årene. Det var en usedvanlig varm dag. Klokken var åtte om morgenen, og i en by som hittil hadde vært spart for allierte bombeangrep, var husmødrene i ferd med å rydde bort etter frokosten mens skolebarna alt satt ved sine pulter på skolen. Da skjedde det. Pater Lasalle, som nettopp hadde lest sin messe, hørte et enkelt fly komme inn over byen. Det var ingen flyalarm, og han gikk mot vinduet for å se. Men han fikk aldri sett B-29-flyet. Det hvite lynet kastet ham blindet overende mens veldige hetebølger fikk huset til å rase sammen. Pater Lasalle våknet blødende, men ellers uskadd i ruinene av sin prestegård og sin kirke. Han var heldig — i dette samme sekund var over halvparten av byens 400 000 innbyggere blitt drept eller lemlestet. Han gjorde hva han kunne for å hjelpe. Senere ble han japansk borger, og idag har han reist en «Soningskirke for Verdensfreden» på ruinene av sin gamle kirke. Han kommer aldri til å forlate Japan — hva han har sett av ødeleggelser og gjenreisning har for livet bundet ham til dette folk. Han har ansvaret for de 3 000 katolikker som idag bor i Hiroshima. Som så mange andre av dem som opplevde katastrofen understreker han, at enda verre enn minnet om ødeleggelsene og ofrene er vissheten om at dette forferdelige våpnet, anvendt med kaldt blod av mennesker mot mennesker, har lagt noe øde i menneskesinnet og åpenbart en uhyggelig sannhet om oss selv. Hiroshimas innbyggere taler nødig om katastrofen for femten år siden, og de hater ikke. Men for menneskeheten er det som om det den dag fant sted et annet syndefall — ødeleggelsens muligheter åpnet seg plutselig på det grenseløse.

OG DETTE ER KONKLUSJONEN

Vi er ikke ferdige med dette våpnet. Tvert om: Ekspertene gjør det klart for oss at Hiroshima og Nagasaki bare var «små» prøve-ekspløsjoner for et våpen som idag er blitt langt, langt sterkere i sin ødeleggelseskraft. Under inntrykket av disse muligheter gjennomgår Vestens samvittighet idag en krise. Mer og mer kan det virke som om vi tvinges inn i et uløselig dilemma: Tyranniet truer oss med dette våpen og vil påtvinge oss sitt røde politi-diktatur. På den annen side er atom-våpnet i sine største utførelser uten tvil et våpen hvis bruk nødvendigvis innebærer en *krigsforbrytelse* (det var det allerede i Hiroshima og Nagasaki) og sannsynligvis også en gjensidig ødeleggelse av all sivilisasjon.

Det innebærer at vi her møter et moralsk problem vi som kristne ikke kan vise fra oss. Sterke kristne og ikke-kristne krefter går idag inn for konsekvent avvæpning når det gjelder atom-våpen, selvom Vestens frie folk blir *alene* om en slik avvæpning, og motparten beholder sine bomber. De sier: *Alt* er bedre enn å måtte bruke et våpen av denne art, og vi skylder menneskeheten å satse på fredens vergeløse risiko. Ved én grense må der sies stopp i kappløpet mot masse mordet av uskyldige — atombomben er den grensen, om det så skal koste oss selv friheten og livet.

Det er allerede sikkert, at det nye året vi nå går inn i, vil bli avgjørende preget av debatten om hvorvidt de som tenker slik har rett. Til den kristne samvittighet er dette en av vårt århundres store utfordringer.

BLIKK på TIDEN

HAN TROR PÅ UNGDOMMEN

■ Tro på ungdommen bekjenner sogneprest *Jon Johnson* i en god og behjerttet artikkel i «Morgenbladet» (24. desember). Ungdommen er — tross alt — bedre enn den generasjonen som oppdrar den, og om det er vanskelig å meddele den verdier, så er det også tilsvarende vanskelig å meddele den — fordømmer. For hva er det for et åndelig klima den vokser opp i?

«Hos våre litterater og kulturpersonligheter kan man treffe på en besynderlig uvitenhet når det gjelder den åndsmakt uten hvilken vår kultur blir helt uforståelig. De oversetter bøker fra engelsk. I bøkene forekommer bibelsitater. I den engelsktalende folkeverden har man nemlig ikke samme kulturallergi mot kristendommen. Istedenfor å ta bibelstedene fra den norske kirkes bibel, lager de en returoversettelse fra engelsk som klinger høyst merkelig.

Den vanlige norske presse gir ofte nok uttrykk for det samme ved å samle alt kristelig stoff i en såkalt søndagsside, ofte redigert av en dertil uegnet prest, omhyggelig innrammet i en sort firkant, vel isolert fra den livets virkelighet som ellers larmer gjennom bladets spalter.»

Pastor *Johnson* kjenner godt forutsetningene for denne «kultur-allergi», og han vet at norsk kristendom må bære sin del av skylden for den:

«For hundre år siden var Norge preget av en meget borgerlig, meget selvfølgelig og nokså upersonlig kristen tro. Midt inn i denne kristelige borgerlighet, eller borgerlige kristelighet, kom *Georg Brandes* som en fotball gjennom en vindusrute inn i en fin gammel salong full av nips. Det nye var den videnskapelige materialistiske løsning på verdensgåten. Gud ble avsatt. Kirkene skulle ganske snart ominnredes til bygdemuseer. No trodde man på fremskrittet. Samtidig med dette kom en stor menneskelig idealisme med et meget nødvendig sosialt reformprogram. Moderne vantro og menneskelig hjertelag for de undertrykte i samfunnet stod sammen.

Hva gjorde så den kristne kirke i denne situasjon? Med *Gisle Johnson* i spissen kom der et stort «opraab til kristendommens venner» i 1884. Der heter det at nu må alle kristne samle seg til kamp mot den moderne vantro og mot det parti, nemlig venstre, som fører vantroen i sitt skjold. Dette laget et slags mentalt jernteppe i Norge. På den ene siden stod Gud, høyre, kongen, unionen, reaksjonen og motstanden mot alle rettferdige reformer.

På den annen stod djevelen, *Johan Sverdrup*, venstre, fremtiden, fremskrittet og hele det reformprogram som måtte appellere til varme menneskelige sinn. Denne situasjon tvang hele rekken av våre beste folk bort fra kirke og kristendom og skapte vantroens dogmatikk.

Tilstanden i verden den gang var slik at det ikke var noen vesentlig hindring for den nye religion, troen på det menneskelige fremskritt, *Darwins* utviklingslære anvendt på menneskets historie.

Men tiden gikk. To verdenskriger og nye totalitære ideologier fikk fremskrittstroen til å vakle og forsvinne. Idag er Norge, kulturelt sett, et åndelig tomrom. Norsk åndskultur idag er historien om melodien som ble vekk. Med økende tyngde skjønner vi nu at uten en tro kan ikke et folk leve. Se ut når gamlehundene gjør, heter det. Det er vel ikke for intet at en mann som *Sigurd Hoel* offentlig uttalte at «Det ser faktisk ut som Europa ikke har tålt å avkristnes».

Men ennå ligger solide rester av vantroens dogmatikk over oss og lager den beste grobunn for dem som innenfra vil oppløse hele vår kultur og gi oss en ny, der mennesket blir hva *Karl Marx* sier det er: Et verktøyproduiserende dyr.»

UFORDØYET

■ Tidsskriftet «Horisont» er antroposofenes eksklusive og noe enstonige menighetsblad i Norge. I siste nummer (6, 1960) skriver, blant andre, *Karl Brodersen* en god artikkel om jesuittpateren *Pierre Teilhard de Chardin*, en av vår tids mest

spennende og originale naturvitenskapelige tenkere. Mindre heldig er redaktøren — *Ernst Sørensen* — med en artikkel om «Nytomismen og antroposofien». Den tyder på noe som en også føler over antroposofiens lærefader *Rudolf Steiner*, nemlig at denne særlige form for «åndsvitenskap» ikke er noe godt utgangspunkt når det gjelder å leve seg inn i katolsk tenkning. *Sørensen* har åpenbart lest professor *A. H. Winsnes'* utmerkede bok om *Jacques Maritain* og hans filosofi. Men han har lest den for fort. Og *Thomas'* erkjennelseslære skriver *Sørensen* om uten virkelig å kjenne og forstå den, derfor kommer han til nokså fantasifulle slutninger som ikke har noe med thomisme å gjøre.

Det er synd. Vårt vesle filosofiske miljø er i vekst og bevegelse akkurat nå, vi nærmer oss mulighetene for en virkelig samtale om filosofiske emner. Men det forutsetter en faktisk innsikt i hva andre tenker — ikke lettbevante fremstillinger av hva en tror de tenker. Antroposofier liker selv ikke å bli mistolket, som rimelig er. Men det er de ikke alene om.

Ernst Sørensen - ingen skolastiker.

ET ANMELDERSUKK

■ Bokanmelderne har en umenneskelig «sesong» månedene før jul. Til gjengjeld kan denne fortettede kontakt med litteraturen også gi dem et skarpt blikk for det uoriginale. For sin del har forfatteren *Odd Eidem* tydeligvis stirret seg sint på en av våre mest slitte litterære konvensjoner, nemlig «opp-røret» — mot et eller annet. Noen ord om denne «radikalisme» på trett tomgang («Verdens Gang» 6. desember) fortjener et kryss i marginen — det bekrefter visst manges inntrykk:

«Av og til ser jeg i aviser at enkelte skribenter roses som «modige», og jeg spør meg selv: Hva er det de egentlig risikerer, jeg mener: på sin egen kropp, i folks omdømme? I en roman yder de en smule seksualdristighet, de spytter kanhende på et presteskjørt og sier en skvett frekthet mot en skipsreder. Men er det stort mer enn ablegoyer etter 80-årenes pionerer? Hva består deres mot i? Er de idag annet enn ryttere på tidsbølgen? Erobrer de andre skanser enn dem som ble erobret for lenge siden? I virkeligheten har de hele den offentlige opinionen med seg. *Aldri* sier de et upopulært ord! I samtlige «saker», religiøse, politiske, sproglige, står de på offentlighetens side. De synes fremdeles at de stormer en verdensskanse når de ser seg lykkelig istand til å meddele en dråpe uenighet med — *Aftenposten*.»

AVLAT I RIS MENIGHET

■ Vi blir visst aldri ferdige med den folkelige protestantismes formening om hva avlat vel kan være for noe. Vi kan gjenta og gjenta inntil det ensformige at avlat har *aldri* — heller ikke i forfallstiden på *Luthers* tid — vært «syndsforlåtelse» i den katolske kirke. Det nytter bare ikke — om norske lutherske kristne så bare vet to ting om den kristne hovedkirkes tro og lære, så er den ene av dem at «avlat er det samme som syndsforlåtelse». (Den andre er at vi mener det er våre egne menneskelige gjerninger som er årsaken til vår frelse — galt det også!) Disse mistolkninger har visst enda generasjoner foran seg.

Så turde vi vel i hvert fall kunne håpe at teologer — også ikke-katolske — vet bedre, og luker litt ugress hvor de kan

AV ÅRETS NYE BØKER

Jens Bjørneboe: «Den onde hyrde». Aschehoug 1960.

Jens Bjørneboe har noe av korsfarerens hellige vrede og stridslyst i seg, han er alltid ute i et ærend. Hans romaner gjennomstrømmes stadig av en vilje til å kjempe for en aktuell sak som, selv om den ofte kan virke irriterende kverulantisk, bærer preg av redelighet og moralsk alvor. Desto mer beklagelig er det at dette hans engasjement i sitt stoff har en tendens til å virke mer som en kunstnerisk belastning enn som en befruktning.

Når han i «Den onde hyrde» retter søkelyset mot et av de mørkeste og såreste punkter i velferdsstatens samvittighet — behandlingen av de unge lovbrøyttere — faller han av og til for den fristelsen som synes å være korsfarerens ulykke: bare å skjelve tingene som sort og hvitt. Vel har forfatteren foretatt grundige undersøkelser før han skrev romanen, men vi stusser litt når vi f. eks. får

komme til? I Ris menighet er vel imidlertid arbeidsbyrden så pass stor at hverken sogneprest *Sverre Eika* eller res. kap. *Gløersen* har sett hva «Ris Menighetsblad» trykker for en misvisende liten historie i sitt desembernummer. Se bare:

«Det blir fortalt en gammel historie om en katolsk prest, som ikke var særlig begeistret for avlatshandelen, men som daglig fikk besøk av mennesker som ville kjøpe syndenes forlatelse. Han ble til slutt trett av disse besøk, og en dag leste han opp følgende fra prekestolen: «I den kommende uke vil det bli utdelt avlat i kirken hver dag fra klokken 9 til 13. For å unngå trengsel bes man møte frem i følgende orden: Mandag alle løgnere og bakvaskere, tirsdag alle gjerrige og pengegriske, onsdag alle drukkenbolter, torsdag tyver og uærlige, fredag dagdrivere og lørdag løssaktige og lettsindige.»

Presten fikk en rolig uke. Det var ingen som meldte seg.»

Ingen stor sak — bevares. Men den bidrar dessverre sitt til å holde en fordom levende.

ET BLIKK OVER SKULDEREN

■ På Den norske Presteforenings årsmøte nylig holdt professor *Einar Molland* et foredrag «Til prester om prester», som nå er offentliggjort i tidsskriftet «Kirke og Kultur» (nr. 9, 1960). Her kommer han med adskillig varme og humor også inn på den katolske prest i Middelalderens Norge, og skriver blant annet:

«Prester har vi hatt i Norge i temmelig nøyaktig tusen år. Vi bortser fra hedenskapets prester med slaktekniv og ølbolle — dem er vi så langt ute i slekt med at vi ikke kjenner slektskapet. Men middelalderkirkens prester var våre brødre, med samme Herre og samme tro, om enn ikke samme teologi.

De første prestene i Norge var antagelig den lille flokk av angelsaksiske prester som Håkon Adalsteinsfostre lot hente fra England engang i 950-årene, sammen med en biskop ved navn Sigfrid eller Sigurd. Det er beklagelig at vi ikke vet årstallet, for tusenårsjubileet burde passende ha vært feiret av Den Norske Kirkes Presteforening. Det hører med til historien at

inntrykk av at skotehjems- og fengselsvoktere og politifolk nærmest hovedsakelig er å regne for undermåls uhyrer.

Hovedpersonens tragiske situasjon strekes hurtig opp i boken, senere fylles svært mange sider med gjentagelser og understrekninger som sjelden bringer inn noe nytt. Den 21-årige Tonnie, som aldri har møtt omsorg og kjærlighet i sine omgivelser, slippes ut av fengslet etter å ha sittet inne med jevne mellomrom i 10 år, opprinnelig på grunn av skoleskulking og andre ubetydeligheter. Han er allerede knust, den lille viljen han har igjen til å begynne et nytt liv, kommer håpløst til kort stillet opp mot samfunnets kalde skulder og en tidligere kamerats lokking med lønnsomme tyverikup. Da dessuten hans eneste håp, kjæresten Kari, svikter, driver han uvegerlig mot undergangen. Hans skjebne er beseglet fra første stund, miljøet og hans ødelagte karakter levner ham ingen mulighet for å rehabilitere seg som menneske.

Selv om det kanskje ikke alltid har lyktes forfatteren å gi sine personer overbevisende dikterisk forløsning, kan ikke denne romanen unngå å gripe oss og ryste oss inn i sjelen. Og dersom behandlingen av dem som er kommet på kant med loven er slik Bjørneboe skildrer den: i skolehjem, i fengsler og i samfunnet når de slipper ut, da har vi ikke lov til å ignorere «Den onde hyrde» ut fra rent litterære premisser. Da bør den ramme oss hardt og sviende, da kan vi umulig stille oss likegyldige overfor Bjørneboes korstog for menneskelighet.

N. Heyerdahl.

Jeanne Ancelet-Hustache: Jacques og Raissa Maritain. To mennesker søker sandheden. (I serien «Konvertitter fra det 20. århundre»). København 1960. 16 s.

tre av disse første prestene ble drept for sin tros skyld — la oss ikke fortie denne detalj.

I senmiddelalderen må vi regne med omkring 2000 prester i Norge, hvorav noe over halvparten i menighetsarbeid — til et folketall som kanskje kan settes til 1/10 av det landet vårt har idag. Og hva har ikke disse prestene betydd i vårt middelaldersamfunn! Gjennom deres munn, og knapt av noen annen, har våre forfedre hørt Guds ord, både Guds bud og frelsens vei. Gjennom dem kom boklig lærdom og europeiske idéer til vårt folk. Fra deres krets hentet våre konger sine skrivere og diplomatiske sendebud.

Vi ser dem for oss, disse mange sira'er: Sira Jon, Sira Eirik, Sira Audun og hva de har hett. Vi ser dem stå i trekkfulle og mørke kirker med et blafrende lys på alteret. Vi ser dem i sognebud til hest på stier fra gård til gård gjennom skogen. Vi ser dem i gjestebud, hvor de ifølge en av våre senmiddelalderske kilder var like store øldrikkere som legmennene. Samme utenlandske kilde fra ca. 1400 forteller forresten at i Norge hadde prestekoner forrang endog fremfor ridderfruer ved gjestebud — et vitnesbyrd om prestens sosiale posisjon og om hvor dårlig sølibatsbudet var gjennomført i Norge.

I visse henseender hadde våre middelalderske embetsbrødre en takknemligere gjerning enn vi i dag. Når de, med en langt ringere leseferdighet enn vår, stotrende leste opp en av Homilie-bokens prekener eller satte sammen noen enkle ord på egen hånd, ble deres ord lyttet til med en ganske annen evne til å lytte og bevare i erindringen enn den som vår tids munnrappere predikanter møter hos tilhørere som er omgitt av ordinflasjon på alle kanter, i presse, radio og en litteratur som knapt overlever det år den er trykt i. Og hine middelalderske kolleger, representerte en kristen enhetskultur som forlenget er forsvunnet. Den er erstattet av en tilstand hvor man går til legen med sitt mavesår, til psykiateren med sin nevrose, til skolepsykologen med sine barn, til sosialkuratoren med sine ekteskapsproblemer og til presten dersom man tilfeldigvis skulle være religiøst eller kristelig interessert — ja, forutsatt at man ikke også da foretrekker å vende seg til ganske andre autoriteter.»

Det er et blikk over skulderen som ikke savner et visst vemod!

Frater Candidus.

Spennende

*Robert Hugh Benson: Verdens herre.
Oversatt og med forord av Johanne Jørgensen.
Fjerde opplag. Pauluskredsen, København 1960.*

I 1908 skrev Benson denne boken — den er blitt stadig mer uhyggelig aktuell og vil høst sannsynlig fortsette å bli det! Den som lever en generasjon eller to til, får kanskje oppleve å se alt det skje som Benson forteller så rystende realistisk.

Mange har lest boken tidligere på engelsk eller dansk. Men nå foreligger den i dansk «pocket-book»-utgave med lakkert omslag og til rimelig pris. Den er verdt å bli lest om igjen av den eldre generasjon, og unge lesere vil nok sluke den, samtidig som de får noe å tenke på...

*Yoshiro Nagayo: Bronzestøberen fra Nagasaki.
Credo forlag, København. 1960.*

En fin liten bok om unge tapre mennesker i Japan i det 17. århundre, da det foregikk de grusomste kristenfølgelser der. Bronzestøberen Yusa er ikke selv kristen; han er forelsket i en kristen pike som ikke kan gifte seg med ham fordi de ikke har samme religiøse tro. Men de kristnes mot og godhet har gjort et sterkt inntrykk på ham. Og da han får i oppdrag å lage en bronsestatue av Kristus som de kristne skal tvinges til å trampe på for å avsverge sin tro, lager han en statue så inspirert og skjønn at myndighetene tror han også en kristen. Dette får dramatiske og betydningsfulle følger som ikke skal røpes.

Yoshiro Nagayo er en kjent forfatter i Japan, og boken er en interessant liten innføring i japansk litterær kunst.

*Frank G. Slaughter: Tornekronen og rosenbusken.
Ansgar Forlag, Oslo, 1960.*

Finn Halvorsen har oversatt denne romanen, hvor handlingen foregår i Det hellige land et par år etter Kristi død. Den har en god del spennende momenter, men Slaughter er jo en typisk «underholdningsforfatter», og kan neppe tillegges noen større litterær eller åndelig verdi. Men det er langt fra dårlig underholdning.

Korrekturlesningen kunne vært grundigere.

K. R.

Den
hellige
utålmodighet

Gunnell Vallquist.

Gunnell Vallquist: Vägar till Gud. Bonniers, Stockh. 1960.

En gang hørte jeg denne historien: En ung ordensbror og stud. theol. var kjent blant sine foresatte for å ha et temmelig ildfullt gemytt. Som et ledd i hans oppdragelse fant disse da viselig ut, at han som prekenøvelse kunne tale over ordet «Salige er de saktmodige, for de skal arve jorden». I prekenens første punkt ble da også dette tema behørig utviklet — og avvirket; for annet punkt kom, under henvisning til et annet bibelsted, til å

over til.

- det tennes ikke maken!

lyde: «Men det er de utålmodige, de voldsomme, som stormer himmelen!»

Denne historien rant meg altså i hu under lesningen av Gunnell Vallquists siste essaysamling. Hun underskriver fort på at Kirken er Guds representant på jorden, men haster så over til kritikken! Så blir hun ikke sjelden bebreidet for ensidighet. Men Gunnell Vallquist beveger seg hele tiden i det grenseland der kristen tro, nesten-tro og annen tro møtes og kjemper, og hun hverken kan eller vil skjule sin smertefulle utålmodighet over at troens ansikt så ofte og så mange steder bare kommer til syne likesom vansiret og forvrengt: Hvor vanskelig vi gjør det å komme inn, for dem som står utenfor!

Om mennesker og problemer i grenselandet handler også essayene i denne boken: Om det evig aktuelle og alltid smertefulle jødiske spørsmål (aktualisert igjen av Uris (romanen «Exodus») og Schwarz-Bart (romanen «Den siste rettferdige») — men også av konvertitten Karl Stern, den jødiske psykiateren som oppdaget Kirkens realitet bak alt det «katolske» bigotteri). Om Johannes Jørgensen, konvertitten og poeten, har boken en fin liten studie, og presenterer ham på denne måten for en ny generasjon. Og ikke minst tar boken opp et par sentrale moralske problemer — kunsten og erkjennelsen som veier til Gud, og de tilsynelatende uoppylleslige krav som kjærligheten stiller oss, om den skal være sann. Dette siste er emnet for et interessant, om ikke alltid like klart, oppgjør med den danske professor Logstrups bok «Den etiske fordring». Minst tilfreds er jeg personlig med artikkelen «En opprøvat väg», som i sin nåværende form snarere er et manifest enn et essay. Jeg bestrider ikke ubetinget forfatterinnens konklusjon. Men når hun først skulle gjøre rede for sitt pasifistiske syn, burde vi fått en klarere fremstilling av premissene.

UTLANDET

Kardinal Ritter.

FIRE NYE KARDINALER UTNEVNT FØR JUL

Uken før jul utnevnte pave Johannes XXIII fire nye medlemmer til kardinalkollegiet, som derved kommer til å telle 86 medlemmer. To av de nye røde hatter går til sør-amerikanere, og en tør vel her se ett av mange tegn på Vatikanets omsorg for å gjenreise Kirkens vitalitet i land der det sårt trengs. Av de to andre kardinaler er den ene italiener den annen nord-amerikaner.

Ikke minst til den sistnevnte, den 68 år gamle erkebiskop *Joseph Elmer Ritter* av St. Louis, knytter der seg en historie som tydelig innebærer en stillingtagen fra pavens side. Msgr. Ritter er kjent som en av de mest myndige og energiske prelater i USA. Da han i 1946 etterfulgte kardinal Glennon i bispedømmet St. Louis, som teller nærmere en halv million katolikker, var han en for-

holdsvis ukjent og tilsynelatende pregløs geistlig. Det kom ikke til å vare lenge. Noen av byen St. Louis' katolske skoler skilte skarpt mellom hvite og sorte, som ikke gikk i samme klasser. Det ble det brått slutt på: I 1947 ga den nye erkebiskop ordre om at raseskillet bortfalt med øyeblikkelig virkning. «Korset på taket av våre skolebygninger må ha en mening,» sa han. Da en gruppe hardkokte foreldre med rasefordommer ville forsøke å hindre blandingen ved å gå rettens vei, ble saken stoppet allerede i opplegget ved at erkebiskopen kort og godt erklærte enhver som blandet seg i en slik aksjon for automatisk ekskommunisert. I løpet av hans biskop-tid har St. Louis fått 41 nye kirker og 16 nye hospitaler, og St. Louis' befolkning er kommet til å holde av den stillfarne erkebiskopen som vet så nøyaktig hva han vil.

De øvrige tre kardinaler er:

Erkebiskop *José Rumberto Quintero* av Caracas i Venezuela, en 58 år gammel geistlig av fattig opprinnelse, som blir landets første kardinal.

Erkebiskop *Luis Concha Cordoba* av Bogotá i Columbia, 69 år gammel. Han hører til en av landets ledende familier — hans far var landets president under første verdenskrig. Han er kjent som en heller sky og beskjeden mann, med sympati for det fremskrittvennlige liberale parti som ønsker en adskillelse mellom stat og kirke i Columbia.

Monsignore *Giuseppe Ferretto*, 61 år gammel, kjent både som en dyktig arkeolog og som vatikansk administrator. Han har blant annet vært sekretær for kardinalkollegiet og har innehatt en hel rekke betrodde poster i Vatikanets kongregasjoner.

KØBENHAVN — ROM — ASSISI under katolsk ledelse.

30. april — 18. mai (19 dager): 850 danske kroner.

3.—21. juli (19 dager) 850 danske kroner.

17. september—6. oktober (20 dager) 850 danske kroner.

Prisene innbefatter alle faste utgifter, også tysk sovevogn. Program og nærmere opplysninger fra reiselederen:

PASTOR D'AUCHAMP
Aakirkeby
Danmark.

Denne essaysamlingen, som er den tredje fra Gunnell Vallquists hånd, er vel både mindre litterær, og mindre dyptgående, enn de foregående. Den er mer refererende — og til dels altså mer agiterende — men derfor også lettere tilgjengelig for et større publikum. Og vi finner igjen hennes nok så sjeldne egenskaper som kristen «moralist» i dette ords beste betydning: En som ut fra sin tro på det kristne menneskers muligheter, og selv med liv og sjel engasjert, reflekterer over dets aktuelle stilling i verden. Hun tror at det er en del av kristenmenneskets kall og evne å fornye verden, og hun lider når hun ser eller mener å se disse muligheter og dette kall hindret i sin utfoldelse nettopp av dem som i embeds medfør skulle hegne om dem, ja, være de bærende og de ledende. Man vil da innvende at vi ikke har noe brev på suksess for Kirken i denne verden, og noen vil tale om dennesidighet og effektivitetsjag. Personlig tror jeg riktignok at forfatterinnen ville vinne ved å stramme inn sin terminologi en smule, og ikke slå om seg fullt så meget med ord som «utvikling» og «fremskritt» i forbindelse med Kirken: Ikke at det er begreper som er Kirken fremmede, men de trenger likevel sårt til å presiseres og nyanseres, så kompromittert som

de er blitt i alle slags sammenhenger; ja, selv ordet «ånd» kan, uten en god gammeldags definisjon, lett degraderes fra argumentets til slagordets nivå.

Men her vil jeg også stanse min kritikk. For i *sak* er det vanskelig å være uenig med Gunnell Vallquist. Det er bittert nødvendig, både for legfolk og geistlighet, undertiden å få påminnelser som disse, og ta dem seg *ad notam*:

«I og med at kristendommen er liv, guddommelig og menneskelig liv, kan den heller ikke frigjøre seg fra en viss ufullkommenhet, — en ufullkommenhet som hører med til selve vekstens lov. Den eneste måten å bli av med den ville være å stanse veksten, hvilket ville være ensbetydende med død. Og i og med at dette er erkjent, må utviklingskravet bli et sentralt krav. Guds rike — og det vil i denne forbindelse si den kristne kirke — er av Kristus blitt sammenlignet med et sennepskorn, og lignelsen er blitt ført videre slik at man taler om et frø, en ekenøtt. Treet er stadig i vekst og må få fortsette å vokse, men det finnes alltid slike kristne — ikke minst blant de kirkelige ledere — som ville finne det tryggere like godt først som sist å forvandle det til en vedstabel, som man kunne lagre og vite hvor man hadde. Men Guds rike er aldri, av den som visste hva han talte om, blitt lignet med noe som skulle kunne sammenlignes med en vedstabel. Guds rike bærer i seg her på jorden hele vekstens risiko.»

E. G.

VATIKANET

Pavens julebudskap.

I sitt julebudskap to dager før jul vendte Paven seg ganske særlig til dem som er ansvarlige for folkenes skjebne og understreket sterkt deres ansvar overfor sannheten. I sannheten, sa han, ligger en hovedbetingelse for menneskets samfunn med Gud, derfor er vårt forhold til sannheten noe vesentlig. Å tenke sant, å tale sant, å handle sant er noe avgjørende i det menneskelige samkvem, og Paven la både statsmennene og de befolkninger de er ansvarlige for på sinne å ære sannheten i all sin ferde. Han kom dernest inn på de trange kår sannheten ofte har i verdensopinionen og alt det som former våre sinn i dag. Men han uttalte også sin fortrosthenging til mulighetene for å påvirke og danne denne opinion i respekt for og kjærlighet til sannheten. I viljen til sannhet og avskyen for løgnen så han et stort håp for menneskeheten, og hans budskap endte med en oppfordring til mot og tillit: «Vi føler oss sterke, og ved Jesu side kan vi ikke bare, som engang disiplene, fare trygt over den vesle sjøen i Galilea, men over alle verdens hav. For Jesu ord er alt som trengs til vår redning og vår seier.»

HAITI

Alvorlig konflikt.

President Duvalier's regjering har gått til det alvorlige skritt å utvise erkebiskopen av Port-au-Prince, den franskfødte Msgr. Poirier. Årsaken er oppsiktsvekkende: Ifølge myndighetene skulle erkebiskopen ha stillet 7 000 dollars til disposisjon for et «kommunistisk undergravningsarbeide» i hovedstadens studentkretser. Anklagen er grunnløs, men det er kjent at Msgr. Poirier har vært en stillferdig, men ubøyelig kritiker av korrupsjonen og den vilkårlige rettsorden på Haiti, og at de katolske studenters forbund, åpenbart med erkebiskopens bifall, har støttet demonstrasjonene mot arrestasjoner og overgrep blant studentene. Msgr. Poirier har foreløpig tatt opphold i Frankrike. Vatikanet har nedlagt en skarp protest overfor Haiti's regjering, og advart om at overgrep som med makt hindrer en katolsk biskop i utførelsen av hans embetsgjerning kan medføre ekskommunikasjon for samtlige medvirkende.

HOLLAND

Felles-kristen jul.

Likesom andre steder i Nederlandene kom katolikker og protestanter i Utrecht i år sammen til en felles julefeiring som fant sted i Margriet-hallen på messeområdet i Utrecht. Byens katolske erkebiskop, kardinal Alfrink og ledende representanter for de protestantiske kirkesamfunn førte forsetet, og kardinalen holdt en preken om de kristnes enhet.

SOVJET-RUSSLAND

Raseri over Afrika.

I ett av sine desember-nr. går det kommunistiske tidsskriftet «Literaturnaja Gaset» voldsomt til felts mot Vatikanet og den katolske misjonsvirksomhet i Afrika. Tidsskriftet kan fortelle at Kirken systematisk styrker sin stilling i den sorte verdensdel, blant annet ved å overføre «kadrene» til de innfødte selv. Ifølge tidsskriftet har Vatikanet utnevnt bis-

koper som er «sønner av hensynsløse slavehandlere», og hvis familier — som lokale herskere — har «solgt sine sorte brødre til europeerne». Det er de samme familier som nå, gjennom de nye sorte biskoper, «skal pumpe sine menigheter for store pengesummer til fordel for det pavelige skattekammer». Et eiendommelig syn på Kirkens offervillige religiøse, kulturelle og humanitære innsats!

Ortodoks kirkeleder om Paven.

I sitt desember-nr. inneholder «Tidskriftet for Patriarkatet Moskva» — den russiske kirketidende — et intervju med biskop Elli, den greskortodokse patriark av Libanon, som nylig besøkte Moskva. Patriarken så heller pessimistisk på mulighetene for en gjenforening med Rom, etter 900 års adskillelse, selv om han med alle ortodokse kristne ber for en gjenforening. Om pave Johannes XXIII uttalte han: «Han er en dypt from prest som har stor forståelse for den ortodokse kirke og oppriktig ønsker en kirkenes gjenforening.»

SVERIGE

Katolsk fyrstebryllup?

Ifølge en melding til KNA, det katolske pressebyrået, vil prinsesse Birgitta bryllup med prins Georg Johann av Hohenzollern (som i motsetning til sine aner er katolikk) forrettes i Stockholms slottskapellet etter katolsk ritus. Det er sannsynlig at det blir den katolske biskopen av Stockholm, Msgr. Ansgar Nelson som vier de to.

TSJEKKOSLOVAKIA

Erkebiskop Beran død?

Ifølge Wiener-avisen «Neuer Kurier» er man i Prag redd for at erkebiskopen av Prag, Msgr. Josef Beran, som i mange år har sittet fengslet av de kommunistiske myndigheter, er avgått ved døden. Det siste året har det vært umulig å skaffe noen slags nyheter om erkebiskopen.

USA

Solidaritet med de sorte.

Jøder, negere og katolikker var sammen lenge gjenstand for intoleranse og hets i USA, ganske særlig i Sydstatene, der Ku Klux Klan «satte dem på plass» med trusler og terror. I dag er det bare de sorte som ikke nyter fulle medborgerlige rettigheter. Nylig har de katolske

studenters landsforbund sendt ut en parole om at dets medlemmer aktivt skal støtte de sorte i deres «sit in»-streik mot rasediskriminering — blant annet på spisesteder og i transportmidler.

VEST-TYSKLAND

Pavelig nevø.

«Nepotisme» — det å komme opp og frem fordi man hører til pavens familie — synes ikke å være aktuelt under pave Johannes XXIII. I Vest-Tyskland lever den italienske murer-arbeideren Giuseppe Limonta, hvis grandonkel er Angelo Roncalli — den nåværende pave. Han stammer fra det samme fattige mil-

MARIAKIRKEN

og

MARIA HVILE

STABEKK

Disse, og firmaene på de to følgende sider har på hver sine spesialområder bidratt til det vellykkede resultat av byggeforetagendet.

Opdal Stenindustri A.s

har utført

naturstensarbeidet

FORMO & MELLEBY

KONSULENTER I BYGGETEKNIKK

(Tidligere R. K. FORMO & CO.)

Wm. Thranesgt. 9 - Tlf. 69 49 28

jøet i Bergamo, og utvandret til Tyskland for å finne et levebrød, og giftet seg der. En tysk avis har intervjuet ham, og fått vite at Limonta akter å besøke paven og presentere for ham sin hustru engang i dette år, «om pengene strekker til». Han har ikke sett sin grandonkel siden 1952, da Roncalli som erkebiskop — ved slutten av sitt nuntiat i Paris — besøkte fødebyen Bergamo, og deltok i høstarbeidet der.

Barna i Betlehem.

Det tyske Caritas-Verband har nylig sendt en gave på 118 000 Mark som hjelp til de arabiske flyktningebarna i Betlehem. Etter krigen med Israel er fremdeles over én million mennesker «displaced persons» i Palestina, og over 600 000 av disse lever under tildels elendige forhold i Jordan, hvortil Betlehem hører. Verst går det ut over de minste barna, og tyske katolikker har opprettet et barne-hospital i Betlehem som skal søke å avhjelpe de verste nødtilfeller.

TEKNISK KONSULENT

for

Sanitær - Varme - Ventilasjonsanlegg

Tlf. 56 63 29 - 56 63 77

OSLO

Rådgivende ingeniør for el. anlegg ved Antonius-søstrenes kapell og aldershjem, Nyveien 17, Stabekk

AARNÆS & WALDERHAUG

Wm. Thranesgt. 62, Oslo - Tlf. 69 34 49

Franzefoss Bruk A-s

SANDVIKA

TAKTEKKINGEN
på Maria Hville
er utført av oss

ICOPAL
TAKPAPP

ARTIESELSKABET
Fjeldhammer Brug
OSLO

Kobber er atter moderne

Server i festlige kobberkar. Det blanke rødgyrne kobberet skaper en eksklusiv stemning ved bordet. Kobberkarene pynter også godt opp på peishyllen eller på annen fremtredende plass i stuen. Kobberkarene har messinghåndtak og er innvendig fortinnet — derfor delikate og lette å holde rene.

KJØKKENAVDELINGEN

**INGWALD
NIELSEN**

AKSJESELSKAP · TORVGT. 4 · OSLO

Kr. Stensrud & Søn A/s

utfører byggearbeider

i alle faggrupper

over hele landet

Tlf. 69 55 90

OSLO

Blikkenslagerarbeidet

er utført av

Blikkarbeider a/s

Boks 3, ALNABRU

Tlf. 68 03 07

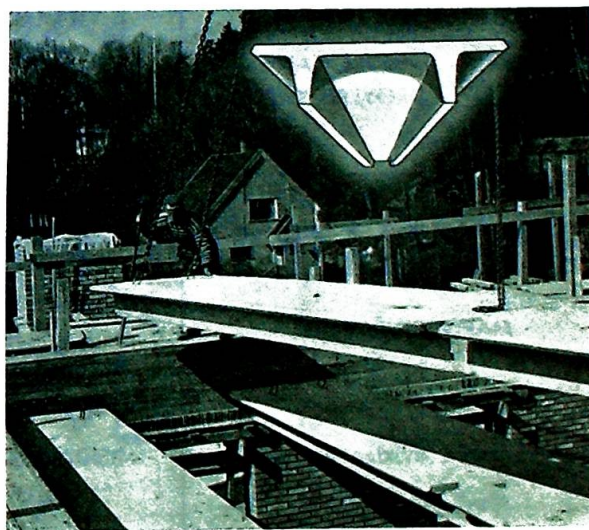
Også i dette bygg har vi hatt

gleden av å bringe

lys og varme

KLAUS LEFDAL & CO A/S

OSLO - BÆRUM

Gulv- og takelementer
i spennbetong D.T.-profiler

Katolsk Hvilehjem og Kapell, Stabekk

Størmøll

Storgt. 10A - Oslo - Sentralb. 33 72 90

OSLO

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsv. 1 - Oslo

Tlf. 33 23 34 - 33 22 46

Privat 55 77 87 - 69 43 72

OSLO

*All slags
forsikring*

ANTH. B NILSEN & CO'S

ASSURANCEBUREAU A/S

Rådhusgaten 27, Oslo.

Telefon 41 01 10.

OBS!
Ved
adresseforandringer,
vennligst oppgi også
den tidligere
adresse!

Melitta

KAFFETRAKTER

og ekstra fin snusmalt
kaffe gir

BEDRE KAFFE
DRØYERE KAFFE

A/s E. Sunde & Co. Ltd.

Oslo

Alt i rørbransjen

A/S Norsk Medicinsk Varehus

Sykehusutstyr - Sanitetsmateriell - Elektromedisin - Røntgen

Pilestredet 7
Tlf. 33 43 70
OSLO

Service-avdeling
Apotekerveita 4 - Tlf. 24 921
TRONDHEIM

NORENBERG & CO. A.S

MARGARINFABRIKK

OSLO

Leverandør av den bekjente

«NOCO» margarin

WISBECH

Majorstua - Oslo

MASKIN- OG ELEKTROTEKNISKE
FABRIKKER

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØNN

Glagsvei 23, Grefsen
Tlf. 37 57 68

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernh. Getzgate 3b, Oslo
Telefon 33 18 34 - 33 32 37

Johan Olsen & Sønner

Entreprenørforretning

Etabl. 1896

KONGENSGT. 17 VII - SENTRALBORD 42 99 90